

[Kitap Değerlendirme]

Hüseyin Üreten*

Adem Işık, *Antik Kaynaklarda Karadeniz Bölgesi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2001. XXII, 253 s., 2 hrt. ISBN: 975-16-1376-0

Yrd. Doç. Dr. Adem IŞIK'ın, "*Antik Kaynaklarda Karadeniz Bölgesi*" konulu bu çalışması, kitabının *Önsöz*'ünde bahsettiği gibi, yurdumuzun kuzey kesiminde yer alan ve Karadeniz'le kıyısı bulunan coğrafi alanı kapsamaktadır. Yine yazarın belirtmiş olduğu gibi antik dünyanın ayrılmaz bir parçası olan Karadeniz ve onu çevreleyen kıyılarla hinterlandları, kendine özgü coğrafi özellikleri ve üzerinde yaşayan toplumlar açısından Akdeniz'den sonra eskiçağda önemli bir ikinci merkez teşkil et-

* Yrd. Doç. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı. hureten@adu.edu.tr

mektedir. Yazar yedi yıllık bir çalışma sonunda yayınlanacak hale geldiğini belirttiği eserinde buna dikkat çekmiştir. Işık, yazmış olduğu kitapta Güney Karadeniz olarak da adlandırabileceğimiz *Bith-ynia*, *Paphlagonia*, *Pontos* ve *Kolkhis* bölgelerini içeren sahayı ilgilendiren ve antik kaynaklarda yer alan tüm metinleri büyük bir titizlikle tarayarak ortaya çıkarmış, ait oldukları konulara göre kronolojik bir sıra ile düzenleyerek herhangi bir yorum yapmaksızın dilimize aktarmıştır.

Tanıtmaya çalışacağımız bu kitap, 2001 yılında Türk Tarih Kurumu Basımevi tarafından basılmıştır. "*Antik Kaynaklarda Karadeniz Bölgesi*" adlı kitabın bölümleri ve başlıkları şunlardır:

Şekil, Düzen ve Kuruluş:

Önsöz (s. X),
Kısaltmalar (s. XI – XII),
Bibliyografya (s. XIII – XXII),
A-Grek ve Roma Kaynakları (s. XIII – XV)

B-Araştırma, Kazı ve İncelemeler (s. XVIII – XXII)

1.Modern Yayınlar (s. XVIII – XX)
2.Kazı, Raporlar, Epigrafi ve Monografiler (s. XX – XXII)

3.Seyahatnameler (s. XXII)

Giriş (s. 1 – 14),

Bölüm I – Pontos Aexeinos / Euxeinos ve Özellikleri (s. 15 – 22)

Bölüm II – Bithynia (s. 23 – 66),

A-Tarihi Coğrafya (s. 23 – 37)

1.Sınırlar (s.23 – 25)

2.Şehirler (s.25 – 29)

3.Dağlar, Ovalar, Akarsular ve Göller (s. 29 – 33)

B-Halklar (s. 33 – 37)

C-Siyasi Olaylar (s. 37 – 58)

1.Arkaik ve Klasik Çağlar (s. 37 – 46)
2.Hellenistik ve Roma Çağları (s. 47 – 58)
D-Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Hayat (s. 58 – 62)
E-Din ve İnançlar (s. 62 – 63)
1.Tanrılar (s. 62)
2.Mitoslar (s.63)
3.Tapınaklar (s. 63)
F-Kişiler (s.63 – 66)
Bölüm III – Paphlagonia (s. 67 – 91),
A-Tarihi Coğrafya (s. 67 – 73)
1.Sınırlar (s. 67 – 69)
2.Şehirler (s. 70 – 71)
3.Dağlar, Ovalar, Akarsular ve Göller (s. 71 – 72)
4.Bitki Örtüsü ve Hayvanlar (s. 72 – 73)
B-Halklar (s. 73 – 75)
C-Siyasi Olaylar (s. 75 – 88)
1.Arkaik ve Klasik Çağlar (s. 75 – 84)
2.Hellenistik ve Roma Çağları (s. 84 – 88)
D-Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Hayat (s. 88)
E-Din ve İnançlar (s. 88 – 90)
1.Mitoslar (s. 88 – 90)
F-Kişiler (s. 90 – 91)
Bölüm IV – Pontus (s. 92 – 197),
A-Tarihi Coğrafya (s. 92 – 112)
1.Sınırlar (s. 92 – 95)
2.Şehirler (s. 95 – 105)
3.Dağlar, Ovalar, Akarsular ve Göller (s. 106 – 109)
4.Bitki Örtüsü ve Hayvanlar (s. 109 – 112)
B-Halklar (s. 112 – 127)
C-Siyasi Olaylar (s. 128 – 182)

1.Arkaik ve Klasik Çağlar (s. 128 – 148)
2.Hellenistik ve Roma Çağları (s. 148 – 182)
D-Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Hayat (s. 182)
E-Din ve İnançlar (s. 182 – 187)
1.Tanrılar (s. 182 – 185)
2.Mitoslar (s. 185 – 187)
F-Kişiler (s. 187 – 197)
Bölüm V – Kolkhis (s. 198 – 226),
A-Tarihi Coğrafya (s. 198 – 207)
1.Sınırlar (s. 198 – 200)
2.Şehirler (s. 200 – 203)
3.Dağlar, Ovalar, Akarsular ve Göller (s. 203 -206)
4.Bitki Örtüsü ve Hayvanlar (s. 207)
B-Halklar (s. 207 – 209)
C-Siyasi Olaylar (s. 209 – 218)
1.Arkaik ve Klasik Çağlar (s. 209 – 212)
2.Hellenistik ve Roma Çağları (s. 212 – 218)
D-Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Hayat (s. 219 -220)
E-Din ve İnançlar (s. 220)
1.Tanrılar (s. 220)
2.Mitoslar (s. 220 – 225)
F-Kişiler (s. 226)
Sonuç (s. 227 – 228),
Ölçüm Çizelgesi (s. 229),
Dizin (s. 231 – 253),
Haritalar.

İçerik ve Kapsam:

Yurdumuzun Güney Karadeniz olarak da adlandırabileceğimiz bölgelerini incelemek amacıyla Adem Işık tarafından kaleme alınan “Antik Kaynaklarda Karadeniz Bölgesi”

isimli bu çalışma *Önsöz, Kısaltmalar, Bibliyografya* ve *Giriş* ile birlikte beş bölümden ve *Sonuç, Ölçüm Çizelgesi, Dizin* ile *Haritalardan* oluşmaktadır.

Yazar *Önsöz*'de yurdumuzun bu sahasını ilgilendiren ve antik kaynaklarda yer alan tüm metinleri büyük bir titizlikle tarayarak ortaya çıkardığından ve ait oldukları konulara göre kronolojik bir sıra ile düzenleyerek herhangi bir yorum yapmaksızın yedi yıllık bir çalışma sonunda yayınlanacak hale geldiğinden bahsetmektedir. *Kısaltmalar* bölümünde yazar, *Bibliyografya* bölümünde yararlandığı antik kaynakların yanı sıra bölge ile ilgili modern araştırma ve incelemelerin yer aldığı bir kısaltmalar listesine yer vermiştir. *Bibliyografya* bölümünde, A kısmında faydalandığı antik kaynaklar almaktadır. B kısmında ise araştırmacılara faydalı olur düşüncesi ile bahsi geçen bölgelerle ilgili hazırlanmış modern araştırma ve incelemelerin yer aldığı bir bibliyografya bulunmaktadır.

Kitabın *Giriş* kısmında Karadeniz hakkında verilen genel bilgilerin ardından bu deniz etrafında İ.Ö. 8. – 6. Yüzyıllar arasında gerçekleşmiş Grek kolonizasyon hareketlerine değinmiştir. Ayrıca, Karadeniz ve onun Bosporus Thrakius'dan Kolkhis'e kadar olan sahil kesiminin – *Bithynia, Paphlagonia, Pontus* ve *Kolkhis* - tarihi ile ilgili bilgiler vererek ileride pasajlar halinde verilecek metinlerin daha anlaşılır bir hale gelmesi sağlanmıştır. Ardından eseri oluşturan beş ana bölüm üzerinde durulmuştur.

"*Antik Kaynaklarda Karadeniz Bölgesi*" beş bölümden oluşur. Yazar, her bölümde o bölümle ilgili kay-

naklarda geçen metinleri büyük bir titizlikle tarayarak ortaya çıkarmış ve konulara ayırarak da işlemiştir. Ve bu konular yazar tarafından eserin "*İçindekiler*" kısmında ayrıntılı olarak verilmiştir. Işık, kitabının *Sonuç* bölümünde bahsettiği gibi, birden fazla konuyu kapsayan metinleri ağırlıklı olarak hangi konuyu kapsıyorsa orada vermiş, diğer bölümde bibliyografyasını ve eser içinde hangi bölümde yer aldığını belirterek oraya gönderme yapmıştır. Ayrıca siyasi olaylar bölümünde devirlerin birbiri ile yakınlığını göz önüne alarak, Arkaik ve Klasik çağları birleştirmiş, Hellenistik dönemi de Roma dönemi ile beraber işlemiştir.

Çalışmanın sonunda verilen *Ölçüm Çizelgesi* ile yazar metinlerde geçen birimleri netleştirmeye çalışmıştır. *Dizin*'de ise antik döneme ait ırmak, dağ, göl, şehir ve bölge adlarının günümüzde nerelere tekabül ettiğini birçok defa tekrar etmemek adına burada açıklamaya çalışmıştır.

Ayrıca eserde işlenen konularla ilgili haritalar da eserin sonunda yer alan *Haritalar* kısmına ilave edilmiştir.

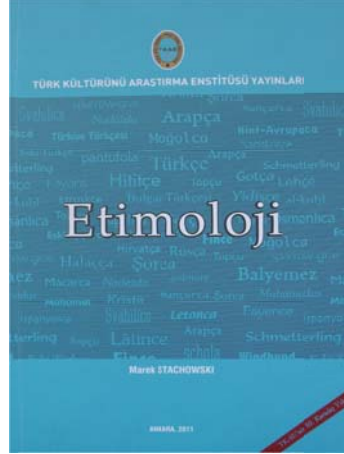
Sonuç:

Tanıtmaya çalışmış olduğumuz "Antik Kaynaklarda Karadeniz Bölgesi" adlı bu kitabın yazarı Yrd. Doç. Dr. Adem IŞIK'ın eserin *Sonuç* bölümünde de bahsettiği gibi, Eskiçağ tarihinin önemli bir alanını teşkil eden Karadeniz ve onun Anadolu kıyıları hakkındaki bilgilerin derlenmesi ile oluşturulan bu eser, bölge tarihi hakkındaki potansiyel bilgileri dilimize aktararak araştırmacılara bir kolaylık sağlamaya ve bu alanda küçük de olsa bir boşluğu doldurmaya çalışmıştır. Ancak bu çalışma-

nın kaynakların ana dilinden değil de yapılan çevirilerden gerçekleşmesi de şüphesiz en büyük kayıptır.

Sonuç olarak, Karadeniz'in eski çağ tarihine ilgi duyan herkesin rahatlıkla yararlanabileceği ve okuyabileceği düşüncesiyle başta yazarımız olmak üzere katkıda bulunan herkesi içtenlikle kutluyorum.

Yararlı olması dileğiyle...

Erkan Hirik*

Marek Stachowski, *Etimoloji*,
Türk Kültürünü Araştırma
Enstitüsü Yayınları, 2011, An-
kara.

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsünün 50. yılını kutladığı şu günlerde bilimsel düzeyi yüksek olan bir eser daha enstitünün aracılığı sayesinde okuyucular ile buluştu.

Türklük Bilimine Polonya'da önemli hizmetler sunan Marek Stachowski bilindiği gibi "*Dolganischer Wortschatz*", "*Studien zum Wortschatz der Jakutischen Übersetzung des Neuen Testaments*", "*Dolganische Wortbildung*", "*Konsonantenadaptation Russischer Lehnwörter im Dolganischen*" gibi eserleriyle okuyucu karşısına çıkmıştır. Stachowski son olarak da Türkçe kaleme aldığı "*Etimoloji*" adlı eseri ile araştırmalarına bir yenisini daha eklemiştir.

* Okt, Nevşehir Üniversitesi Rektörlüğü,
NEVŞEHİR. erkanhirik@gmail.com